

**POLITINIS MOTERŲ
DALYVAVIMAS PAŽANGAI:
NUO ANALIZĖS IKI VEIKSMO**

KĄ REIŠKIA DRAŠA BŪTI LYDERE?

Tinklaidės "Draša būti lydere" kūrėja Eglė Puidokaite

LIETUVOS MOTERŲ
LOBISTINĖ ORGANIZACIJA

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Projektą finansuoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

„Ką Jums reiškia būti lydere?“,- klausiu beveik kiekvienos pokalbio metu savo pašnekovių. Dauguma jų sutartinai atsako, jog lyderystė, tai kolektyvinė patirtis, ji neįmanoma be komandos, be palaikymo, ji neįgyvendinama vieno žmogaus. Tačiau pažvelgus šiek tiek giliau į savo pašnekovių atsakymus, suprantu, kad juose yra ir skirtumų. Be abejonės, jų įžvalgos skiriasi, kaip ir jų patirtys, profesinė sritis, asmenybės. Štai kalbėdama apie moterų lyderystę Rugilė Butkevičiūtė pabrėžia, kaip svarbu yra moterų seserystė, kurios šiandien, iš tikrųjų, dar labai trūksta. Nieko nuostabaus, nes šimtmečiais moterys tiesiog buvo mokomos žvelgti viena į kitą kaip į konkurentę, priešininkę, bet ne seserį, esančią toje pačioje komandos pusėje.

Kai pradėjau šią tinklalaidę, prisipažinsiu, ir aš pati lyderystę supratau kitaip. Mačiau ją kaip vieno žmogaus žygį vedant ir įkvepiant kitus. Tačiau, kiekvienas iš turėtų pokalbių davė kitokį žvilgsnį į lyderystę. Supratau, jog moterų teisių judėjimas neišvengiamas be palankios moterims politikos, o moterų lyderystė neįmanoma be seserystės. Ta seserystė ypatingai svarbi mums, moterims, kai nesutinkame viena su kita, kai turime skirtingą požiūrį į pasaulį, nuostatas, įsitikinimus ar skirtingus lūkesčius gyvenimui, nes tokiais momentais labiausiai sustipriname viena kitos, kaip moters, būtiną, drąsą, patvirtiname sau ir kitoms, jog kiekviena esame unikalios ir tuo pačiu ne vienos.

„Aš daug kartų gelbėjau kažką kitą, bet ne save. O kai priėjau iki savęs, tai supratau, jog čia ir yra visa esmė.“, - sako Rugilė mūsų pokalbio metu. Klausydamosi jos suprantu, jog mūsų visų santykiai su kitais kyla pirmiausiai iš mūsų pačių santykio su savimi. Mes neretai renkamės tam tikrą gyvenimo kelią ar darbo sritį siekdami ne tik tų tikslų, kuriuos išsakome garsiai, bet ir tų, kurie slypi mūsų sąsmonėje. Kartais mūsų sprendimai būna susiję visai ne su aplinka ar kitais žmonėmis, bet su mūsų pačių santykiu su savimi ar vidiniais išgyvenimais. O tuomet, nesigilindamos į savo vidų, mes tą susikaupusį jausmų katilą išliejame ant kitų moterų pavydu, konkurencija, kritika.

Vis dar neretai moterys tarpusavyje nesutaria, ką joms reiškia feminizmas, buvimas moterimi, kovojimas už savo bei kitų moterų teises ir lygias galimybes, tačiau jos visos ištroškusias palaikymo ir jautrumo viena kitai. Jaučiu tą kiekviename pokalbyje. Juk puikiai žinome kiekviena, ką reiškia šiam pasaulyje būti moterimi. O gal tai asmeninis laisvės siekis pagaliau, bet kokia kaina,

būti matomai, nepaisant tavo odos spalvos, tikėjimo, orientacijos net ir tarp moterų, kurios yra bendroje kovoje? Mano gatvėse niekas nešvilpauja, kai einu gatve, bet žinau, kad yra vietų, kuriose vis dar švilpauja. Man nereikia gaminti vakarienių vyrui, jei to nenoriu. Ir mano noras nėra mano duotybė. Aš gyvenu sau, dirbu dėl savęs ir iš gilesnių idėjų, aš myliu, kas man artima ir kalbu, ką galvoju. Bet žinau, kad yra ten, kur vis dar to negalėčiau daryti. „Ten“ gali būti ir už tūkstančių kilometrų, bet „ten“ gali egzistuoti ir už gretimų durų. Mūsų neatskiria kalbos, kultūros ar socialiniai skirtumai. Mes pačios pastatome tą sieną, kai, lyg ir kovodamos su visu pasauliu, vietoj to pradame kovoti viena su kita.

Nėra vienos tiesos ar vieno būdo gyventi. Tačiau, aš tikiu, kad mes iš prigimties esame pajėgios atskirti tai, kas teisinga kiekvieno asmens atžvilgiu nepažeidžiant nei vieno žmogaus teisių ir galimybių. Kai ieškom tos tikrosios tiesos savo gyvenime, savo visuomenėje, susiduriame su iššūkiais, kurie gąsdina, kelia pyktį, beviltiškumo jausmą. Kartais tiesiog pasiduodame ir einame pasroviui, priimdamos tą tikrovę, nors ir neteisingą, nemielą, nes taip atrodo tiesiog lengviau būti. Bet ar iš tikrųjų būti lengviau gyvenant visuomenėje, kurioje mūsų teisės nėra užtikrinamos, kurioje nuolatos susiduriame su seksizmu, nerealiais lūkesčiais ir nelygybe? Manau tikrąjį atsakymą žinome visos. „*Jeigu moterys nori pokyčių visuomenėje, tai turi daryti pačios.*“, - sako Giedrė Purvaneckienė pokalbio metu. Sutinku su ja. Pokyčius kuriame pačios. Už mus jų niekas nepadarys. Galiausiai, jei prieš neteisybę nebūtų stojusios mūsų prosenelės, šiai dienai tikriausiai vis dar negalėtume net ir pasvajoti apie galimybes, kurias jau turime.

Judėjimas už moterų teises šiandien vis stipriau skinasi kelią, vis daugiau moterų ryžtasi prabilti apie nelygybę, diskriminaciją lyties pagrindu, smurtą. Tačiau ne maža dalis mūsų dar prisibijo žodžio „*feministė*“. Šiandien, tikriausiai kaip ir anksčiau, gali išgirsti pašaipų toną moterų atžvilgiu, feminizmas išjuokiamas kaip judėjimas ne tik vyrų, bet ir kai kurių moterų tarpe. Kodėl bijome feminizmo ar būti asocijuojamos su juo? Baimė išsiskirti, baimė pasipriešinti nusistovėjusioms normoms, net jei jos ir netenkina mūsų? O gal tai baimė nebūti priimtai tarp vyrų? Juk jie dažniausiai ir yra tie didieji feminizmo kritikai. Šių baimių vedamos, slepiamės už nepelnyto gėdos jausmo, bijodamos pasipriešinti neteisybei ir renkamės tiesiog būti toje nusistovėjusioje tvarkoje, nes „*taip lengviau*“.

Feminizmas dažnai tų, kurie nenori jo suprasti ar pripažinti savo privilegijų, klaidingai suvokiamas, kaip judėjimas prieš vyrus. Pokalbio metu su Margarita Jankauskaite paklausiu jos, kodėl, jos nuomone, taip sunku priimti ir išgirsti moterų balsus. *„Moters, kurios kalba taip, kaip mes čia susėdusios kalbam, jos iš esmės daro ką: jos kritikuoja nusistovėjusią tvarką. O nusistovėjusios tvarkos kritika sukelia tam tikrą nerimą, nes kokia ta bloga bebūtų tvarka, jau pripratome, jau tarsi žinome, kaip joje funkcionuoti.“*, - atsako Margarita pratęsdama pokalbį. Iš tikrųjų, kritika tvarkai įneša nestabilumo, kuris ir yra tas tikrasis dalykas, gąsdinantis žmones. Tačiau, pokyčiai yra galimybė mums visiems augti, kurti geresnę ateitį.

Galimybė keistis, daryti pozityvius pokyčius visuomenėje yra ir mūsų laisvės garantas. Kol esame laisvos rinktis, kalbėti, keistis, tol esame pajėgios eiti link darnesnės, lygiavertiškesnės visuomenės. *„Kartu su laisve atsiranda galimybės.“*, - teigia kito pokalbio metu Virginija Jurėnienė. O ar esame pajėgios išnaudoti tas galimybes, kai esame aplinkoje, kuri nėra palanki? Į šį klausimą atsakymą renkamės kiekviena individualiai. Pilnai palankių galimybių niekada nebūna, tačiau suprantamas nerimas ir baimė išsiskirti, kai jautiesi viena su savo idėjomis, mintimis ir tiesa. Bet, kaip bebūtų sunku tuo patikėti, labai dažnai mums tereikia būti tomis pirmomis, išdrįsusiomis prabilti, stoti prieš neteisybę, kad išjudintum grupę žmonių, aplamai - visuomenę. Dažnai galvojame, jog esame vienos su savo mintimis ir idėjomis, tačiau tokių, kaip mes, galvojančių apie tai ir nedrįstančių prabilti, yra daugybė. Kai išdrįstame mes, išdrįsta ir kitos, sekdamos mūsų pavyzdžiu. Tampame moterų teisių judėjimo lyderėmis, įkvėpimu ir pavyzdžiu kitoms, bet kartu vis atrandame iš naujo įkvėpimą eiti į priekį tik dėka tų, kurios patiki mumis, kurios stoja kartu į tą kovą su neteisybe. *„Vienas žmogus niekada nesukurs tokios gerovės, tokio produkto, koks genialus tas žmogus bebūtų. Niekada nesukurs tiek, kiek sukuria žmonių kolektyvas.“*, - sako Margarita Jankauskaitė mūsų pokalbio metu. Jos nuomone, lyderystė yra ne vieno asmens, bet komandos, žmonių grupės rezultatas. Lyderė neegzistuoja be tų, kurios ją palaiko ir kartu eina išvien, be tų, kurios galbūt ir tyliai, nepastebimai, bet prisideda prie pokyčių kūrimo.

Kiekviena moteris pati pasirenka savo kelią lyderystei, pirmiausia sau pačiai, ir tada jau kitiems. Tas pasirinkimas, visada vedamas iš kur, yra ir mūsų empatijos šaltinis, bendrumo jausmas, sustiprinantis mus pačias tuomet, kai dar nedrąsu kalbėti, būti, ar slapčia mąstyti. Ir mūsų kitoniškumas yra ta jungiamoji medžiaga, kuri padeda mums išlikti, gyvuoti bei kurti visuomenę ir

eiti į priekį. Mes esame priklausomos vienos nuo kitų. Ir tai yra ypač svarbus ir pozityvus aspektas, kurį vis dar sunku pamatyti, o ypač tai momentais, kai vis dar jaučiame daug pasipriešinimo viena kitai, prieštaravimo, priekaišto už kitaip padarytus sprendimus ar kitokį matymą. Kartais visoje toje erdvėje tiesiog pamirštame, jog pirmiausia po visu tuo įniršiu, energija ir perfekcionizmu yra žmogus. Tiesiog žmogus, kaip ir aš pati, kaip ir tu, kaip ir kiekvienas iš mūsų. Todėl nepamirškime matyti žmogaus, asmenybės, nes norėdamos keisti aplinką, kurti sąmoningesnę visuomenę, tą pirmiausia turime pradėti daryti nuo savęs.

Straipsnis parengtas Lietuvos moterų lobistinei organizacijai įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą projektą Politinis moterų dalyvavimas pažangai: nuo analizės iki veiksmo.

Lietuvos Respublikos
socialinės apsaugos
ir darbo ministerija

Projektą finansuoja Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija

VALSTYBĖS BIUDŽETO LĖŠŲ NAUDOJIMO SUTARTIS NR. 1- MVLGP05408/2023
2023

Projekto koordinatorius:

LIETUVOS MOTERŲ
LOBISTINĖ ORGANIZACIJA

Projekto partneriai:

MOTERS UŽIMTUMO
INFORMACIJOS CENTRAS

KLAIPĖDOS SOCIALINĖS
IR PSICHOLOGINĖS
PAGALBOS CENTRAS

LYGIŲ
GALIMYBIŲ
PLĖTROS
CENTRAS

MOTERŲ
INFORMACIJOS
CENTRAS

